

Rapport til folkekirkens biskopper til belysning af de teologiske, kirkeretslige og demografiske problemstillinger vedr. dobbelt medlemskab

Folkekirkens biskopper nedsatte på deres møde i januar 2025 et udvalg til belysning af teologiske, kirkeretslige og demografiske problemstillinger vedr. dobbelt medlemskab af folkekirken på baggrund af fire modeller fremlagt på mødet mellem biskopperne og kirkeministeren på et samråd i december 2024, jf. appendiks 0.

Udvalget fremsendte udkast til biskoppernes møde d. 10. april 2025. På baggrund af mødet fremsender udvalget hermed sin endelige rapport.

Udvalgets sammensætning og kommissorium fremgår af appendiks 1 og 2.

Indhold

Resumé	2
Indledning.....	5
Praktiske eksempler	5
Lovlig og ulovlig praksis.....	6
Demografiske tendenser og befolkningens religiøsitet	6
Grundloven	7
Folkekirken som kirkesamfund	8
Folkekirkens præster	10
Folkekirkens menighedsrådsmedlemmer	10
Porvoo Fælleskabet og Leuenberg Kirkefællesskabet.....	12
Modeller for dobbelt medlemskab	12
Appendikser.....	14

Resumé

Den evangelisk-lutherske folkekirke har siden Grundlovens indførelse i 1849 været den kirke, de fleste borgere i Danmark har valgt at være medlemmer af. Personer, der døbes i folkekirken, bliver ved dåben medlem af folkekirken, sådan som det bestemmes i medlemskabslovens §1, og det er ifølge samme lovs §2 ikke lovligt at være medlem af folkekirken og et andet kristent trossamfund på samme tid (såkaldt dobbelt medlemskab).

Det konstateres i det følgende, at medlemskabslovens §2 med fordel kan ændres, så det bliver lovligt at være medlem af folkekirken og et andet kristent kirkesamfund på samme tid, dvs. at der åbnes for dobbelt medlemskab, dog ikke for folkekirkens præster. Dette kræver imidlertid, at Kirkeministeriet og Justitsministeriet fastslår, at dobbelt medlemskab ikke ændrer ved den evangelisk-lutherske folkekirkes kirkeretslige status, sådan som den fremgår af Grundlovens §4.

Udvalget tager ikke stilling til hvilken model for dobbelt medlemskab, der kan indføres. Udvalget har koncentreret sig om den teologiske mulighed for at indføre dobbelt medlemskab med nødvendige kirkeretslige præciseringer. Der gøres opmærksom på, at det er vigtigt, at personer, der overvejer dobbelt medlemskab, får en grundig orientering om, hvad et dobbelt medlemskab betyder: At der skal betales kirkeskat, som den eneste forpligtelse, samt hvilke retigheder, der medfølger et medlemskab af folkekirken. Ligeledes skal man gøre opmærksom på, at hver enkelt må rette opmærksomheden på eventuelle problemstillinger i forhold til det kirkesamfund, man allerede er medlem af.

Rapportens konklusion er, at det teologisk er muligt, at folkekirken som evangelisk-luthersk kirke kan indføre dobbelt medlemskab, når folkekirken i forvejen anerkender dåben i den treenige Guds navn i det pågældende kristne kirkesamfund. Det centrale er folkekirkens bekendelsesskrifter og ikke mindst Den Augsburgske Bekendelses (CA) artikel 4 om retfærdiggørelse ved tro alene og artikel 7, der bestemmer, at alene evangeliets forkyndelse, dåb og nadver konstituerer kirken. Folkekirken skal således kendes på sin åbenhed overfor det enkelte menneske og på sin forankring i evangelisk-luthersk teologi.

Den lutherske forståelse af retfærdiggørelse ved tro alene og kirken som Guds Ords skabning åbner for dobbelt medlemskab og skaber en mulighed for, at kristne migranter fra udlandet under ophold i Danmark kan blive medlem af folkekirken uden at skulle forlade deres hjemlands kirke. Samtidig vil det lovliggøre praksis hos de medlemmer af folkekirken, der allerede i dag praktiserer dobbelt medlemskab af folkekirken og et andet kristent trossamfund. Endelig kan danske folkekirkemedlemmer ved ophold i udlandet opretholde deres folkekirkemedlemskab, selvom de melder sig ind i et kirkesamfund i det pågældende land.

Dobbelt medlemskab vil være et udtryk for, at folkekirken forholder sig til den demografiske udvikling i Danmark, hvor godt 16% af befolkningen har udenlandsk herkomst (2025), en procentdel, der er støt stigende. Gennem den fintmaskede sognestruktur findes folkekirken over hele landet og binder Danmark sammen lokalt og nationalt. Folkekirken er en væsentlig del af

det danske samfunds sammenhængskraft. Senest er samarbejdet mellem folkekirke, skoler og kommuner mange steder blevet intensiveret – fx i forbindelse med modtagelsen af de ukrainske flygtninge efter Ruslands invasion af Ukraine i 2022.

Mange sogne i landdistrikterne oplever, hvordan unge skoleelever med rumænsk og ukrainsk oprindelse, og med kristen ortodoks baggrund, ønsker at følge deres klassekammerater til konfirmandundervisningen i folkekirken. Derigennem bliver de introduceret til væsentlige elementer i dansk kultur og oplever, hvordan den lutherske sognekirke bidrager til det folkelige fællesskab dér, hvor de bor. Med en åbning for dobbelt medlemskab vil folkekirken i endnu højere grad kunne danne bro til kristne migranter, der kommer til landet med andre baggrunde.

Historisk set har folkekirken udviklet en frihedstradition og en frihedslovgivning (sognebåndsløsning, stiftsbåndsløsning, valgmenigheder), som i dag bidrager til, at folkekirken fortsat er åben over for de sociale, kulturelle, kirkelige og teologiske strømninger, der præger det danske samfund.

I forlængelse heraf er udfordringen for folkekirken, at den bør stille sig åben over for ethvert menneskes ønske om at blive medlem af folkekirken, uden at vedkommende samtidig behøver at forlade sin oprindelige kirke, fordi denne fortsat betyder noget for den personlige og familiære identitet i det nye hjemland, Danmark.

At have en dobbelt identitet er ikke noget nyt i kirkens lange historie. Allerede Paulus taler på sin tids betingelser om, at grækere og jøder kan beholde deres folkelige eller religiøse identitet samtidig med, at de får en ny og fælles identitet i deres tro på og bekendelse af, at Jesus er Kristus/Messias.

Det var den samme Paulus, som introducerede tanken om, at der er en sammenhæng mellem det lokale og det universelle. For Paulus var det vigtigt at understrege, at nadverfejringen i fx Efesos eller Korinth etablerede et fællesskab mellem alle nadverfejrende menigheder i kirken.

Enhver kristen kirke har således altid en lokal og en universel dimension, der afspejler sig i trosbekendelsens udsagn om, at kirken er én, hellig, almindelig og apostolisk.

Et aktuelt resultat af Paulus' forestilling om sammenhæng mellem det lokale og det universelle genfinder vi i det faktum, at Danmark samarbejder både på det mellemfolkelige og mellemkirkelige niveau med henholdsvis stater og kirker uden for landets grænser.

Det skal slutteligt bemærkes, at folkekirken teologisk set ikke står i et kirkeadskillende forhold til andre lutherske kirker og heller ikke længere har det i forhold til kirkerne i Porvoo Fællesskabet (anglikansk og luthersk) og Leuenberg Kirkefællesskabet (reformert, metodistisk og luthersk). I forhold til især den katolske kirke og de ortodokse kirker eksisterer der fortsat en række kirkeadskillende teologiske spørgsmål.

I dag er det muligt, at et valgt medlem af menighedsrådet, der har bragt sig i afgjort modsætning til folkekirken ved aktivt, vedholdende og offentligt at udbrede synspunkter, der er i

åbenlys modstrid med folkekirkens lære, mister sin valgbarhed. Udvalget foreslår, at Kirkemysteriet undersøger, om der er behov for en ændring af §3 a i Menighedsrådsloven, så den tager højde for den situation, hvor et medlem af rådet arbejder illoyalt overfor folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Indledning

Diskussionen om dobbelt medlemskab af folkekirken er blevet ført med varierende opmærksomhed i de sidste ti år. Det har ikke været udvalgets opgave at give en fuldstændig beskrivelse af debatten, men der er blevet peget på, at dobbelt medlemskab vil kunne ændre ved folkekirkens karakter som en evangelisk-luthersk kirke, rokke ved barnedåben og skabe risiko for, at menighedsråd kan blive overtaget af medlemmer, der kommer fra et andet trossamfund. Det er også blevet anført, at folkekirkemedlemmer med mulighed for et dobbelt medlemskab vil kunne melde sig ind i et andet trossamfund uden at miste retten til at være medlem af folkekirken.

I debatten er det blevet fremført, at dobbelt medlemskab allerede i dag er lovligt, når det gælder medlemskab af Skt. Petri Kirke, den tyske kirke i København. Dobbelt medlemskab praktiseres desuden også ulovligt i dag af mange medlemmer af folkekirken. Hvor mange det drejer sig om, kendes ikke, men dobbelt medlemskab vil gøre den ulovlige praksis lovlig. Dobbelt medlemskab er blevet diskuteret som en mulighed for kristne migranter, der bliver afholdt fra medlemskab af folkekirken, fordi de ikke ønsker at forlade deres oprindelige kirkesamfund. Disse vil kunne få betydning for det lokale kirkelige liv.

Udvalget har været bekendt med ovenstående diskussion, og flere af dets medlemmer har selv deltaget i den. I udvalget har der været enighed om, at en eventuel indførelse af dobbelt medlemskab ikke må ændre ved den måde, folkekirken styres. En person med dobbelt medlemskab skal udvise samme loyalitet overfor folkekirken, sådan som det forventes af en person, der ikke har dobbelt medlemskab.

I det følgende præsenteres en række temaer, som udvalget mener, der bør tages hensyn til ved en beslutning om at indføre muligheden for dobbelt medlemskab.

Praktiske eksempler

Udvalget har ladet sig inspirere af forskellige konkrete tilfælde, der aktualiserer spørgsmålet om dobbelt medlemskab. For alle eksempler gælder det, at de anførte personer gerne vil have et dobbelt medlemskab af folkekirken og et andet kirkesamfund:

- Indisk lutheraner, som er meget aktiv i folkekirken, ønsker medlemskab af folkekirken, hvilket ikke kan lade sig gøre, fordi han ikke føler, at han kan melde sig ud af den lutherske kirke i Indien af familiemæssige årsager, og fordi det er den kirke, han er vokset op i.
- Kvinde døbt i folkekirken, som konverterer til den katolske kirke. Betaler både kirkeskat til folkekirken og medlemsbidrag til den katolske kirke. I forbindelse med vielse går det op for hende, at hun skulle have meldt sig ud af folkekirken. Melder sig herefter ud af folkekirken, fordi hun ikke kan være dobbelt medlem og ophører med at betale

kirkeskat, hvilket hun ellers gerne ville, da hun og familien bruger den lokale folkekirke og har ønsket at undgå at skulle vælge side.

- Metodist kan ikke blive viet i sin sognemenighed, hvor han er kommet i mange år, med en kvinde, der heller ikke er medlem af folkekirken.
- Ortodoks syrisk flygtning, der gerne vil være medlem af menighedsrådet i sit lokale sogn, men ikke vil forlade sin syrisk-ortodokse kirke for at blive medlem af folkekirken.
- Medlem af folkekirken, der flytter til Hamborg for at arbejde og melder sig ind i den lokale evangelisk-lutherske kirke, hvorved han ifølge medlemskabsloven har meldt sig ud af folkekirken.
- Tidligere medlem af den evangelisk-lutherske landskirke i Sachsen fortryder, at han har meldt sig ud af sin kirke i Tyskland, efter at han ved bopæl i Danmark bliver medlem af folkekirken. Han beder herefter sognepræsten i sin tyske fødeby om at blive genindmeldt i den evangeliske kirke i Tyskland. Ifølge medlemskabsloven har han nu forladt folkekirken uden at ville det.

Et særligt problem ved indrejse i Danmark er, at folkeregistrene har meget forskellig praksis og anvender forskellige skemaer, når det gælder om at registrere medlemskab af folkekirken. Vi opfordrer til, at biskopperne tager emnet og den dertilhørende lovgivning op med Kirkeministeriet, sådan at der kan komme en ensartet praksis, jf. rapporten: Medlemskab af folkekirken ved ind -og udrejse, appendiks 3.

Lovlig og ulovlig praksis

Udvalget er blevet bekendt med, at ethvert medlem af folkekirken kan blive medlem af Sankt Petri Kirke uanset nationalitet, eller hvor i riget vedkommende har bopæl. Det dobbelte medlemskab af folkekirken og Sankt Petri Kirke, den tyske kirke i København, omfatter også muligheden for at stille op til menighedsrådsvalget i begge kirker, jf. Udbygget notat vedr. Sankt Petri Kirke: Økonomi, organisation og ansættelse af præster og kirkefunktionærer, appendiks 4.

Udvalget har registreret, at der i dagspressen har været fremført forskellige eksempler på, at dobbelt medlemskab også praktiseres ulovligt i Danmark. Motiverne er forskellige, og det er ikke for nærværende muligt at anslå, hvor mange medlemmer af folkekirken, der også er medlem af et andet kirkesamfund.

Demografiske tendenser og befolkningens religiøsitet

Som det fremgår af analysen fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) af den demografiske udvikling i Danmark, er antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark næsten fordoblet over de seneste 16 år (appendiks 5). Medlemsprocenten af folkekirken er i denne gruppe faldet fra 12% til 7% i samme periode. Samtidig kommer de fra mange forskellige lande, og der er derfor god grund til at fortsætte arbejdet med bred inklusion i folkekirken

som en kirke for hele folket – herunder muligheden for dobbelt medlemskab. I takt med at indvandrere integrerer sig i Danmark, kan et dobbelt medlemskab hjælpe dem med at håndtere dilemmaerne ved at tilhøre flere kulturer.

Dobbelt medlemskab kan bidrage til at forhindre, at de skal forlade deres oprindelige kirke, fordi de gerne vil være medlem af folkekirken.

FUV's undersøgelse peger på, at udviklingen i menneskers religiøsitet over de seneste mange år bevæger sig imod en øget individualisering. Dannelsen af en personlig religiøs identitet er ofte en proces, der varer igennem livet. Dobbelt medlemskab vil åbne muligheden for og friheden til at være på en eksistentiel dannelsesrejse, som mange er på i deres tilværelse. Det gælder ikke mindst unge, jf. *Man kan ikke både være rigtig og forkert på samme tid* v. Berit Weigand Berg og Christian Noval (appendiks 6). Dobbelt medlemskab bliver en form for institutionalisering af en åbenhed for kompleksiteten i de religiøse tanker og trosforestillinger, som mange mennesker gør sig. Behovet for at møde en folkekirke med dobbelt medlemskab deles af både danskere og indvandrere, der søger efter et ståsted.

Som det fremgår af FUV's undersøgelse, lever indvandrere i Danmark ofte i en dobbelt religiøs og kulturel identitet mellem det, de kommer med fra deres oprindelsesland, og det, de lever i her i Danmark. Nationale, kulturelle og religiøse rødder er tæt knyttet til familien, sproget, kulturen og følelsen af tilhørshold til sin oprindelige kirke. Mange indvandrere ønsker ikke at opgive medlemskab af og tilhørsforhold til deres hjemlandskirke eller af den migrantmenighed, de er en del af i Danmark for at melde sig ind i folkekirken. Mange indvandrere lever derfor i livslang tæt tilknytning til folkekirken uden dog at kunne tage et formelt ansvar for den lokale sognekirke som fx menighedsrådsmedlem. At åbne for muligheden for dobbelt medlemskab vil tilgodese deres behov for og ønske om at kunne tage fuldt medansvar for livet i sognemenigheden og sætte dem i stand til at lade den danske kulturelle og religiøse identitet vokse uden at skulle afskære sig fra den identitet, der er knyttet til fortsat medlemskab af deres kirke i deres oprindelsesland. Samtidig vil de også kunne bidrage til sognemenigheden på mange måder.

Grundloven

Dobbelt medlemskab ændrer ved den praksis, der har været gældende siden Grundloven af 1849, hvorefter tilslutning til et trossamfund uden for folkekirken indebærer udtræden af folkekirken. Dette gælder for såvel læge som gejstlige medlemmer.

Det var først ved lov nr. 96 af 10. maj 1912, at Folketinget lovgav om medlemskab af folkekirken, hvilket formodentligt skal ses i sammenhæng med, at det var et stort arbejde og en længevarende proces at få gennemført lovgivning, der kunne regulere folkekirkens styrelse og medlemmernes rettigheder og pligter.

Grundlovens nuværende §4 (oprindeligt §3) fastslår som bekendt: ”Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.”

Det betyder, at ændringer i folkekirken skal honorere kravene til at være en evangelisk-luthersk kirke.

Der udestår fortsat en juridisk vurdering fra By-, Land- og Kirkeministeriet og Justitsministeriet om, hvorvidt dobbelt medlemskab er foreneligt med Grundlovens §4.

Siden 1849 er der sket en række markante forandringer i folkekirken, som alle er blevet opfattet som værende inden for Grundlovens bestemmelse i §4.

Blandt de vigtigste er Folketingets vedtagelse af kvinders adgang til at søge præsteembede i 1948 og mulighed for vielse af par af samme køn i 2012.

Det skal også nævnes, at det efter Anden Verdenskrig ved en kongelig resolution i 1956 blev tilladt, at medlemmer af den anglikanske kirke kan deltage i nadverfejringen i folkekirken.

Denne ordning er i dag i praksis blevet udvidet, så folkekirken praktiserer det, som er blevet kaldt for ’det åbne nadverbord’, hvor medlemmer fra andre kirkesamfund er velkomne.

Folkekirken som kirkesamfund

De traditionelle teologiske kilder, Biblen og folkekirkens bekendelsesskrifter, omtaler af gode grunde ikke spørgsmålet om medlemskab af en kirke. De er optaget af at svare på andre spørgsmål, som er presserende i deres samtid.

Ikke mindst på baggrund af især reformationstidens teologiske og politiske stridigheder er det blevet almindeligt at forstå et kirkesamfund som et fællesskab af troende med fælles bekendelse.

Folkekirken har fælles bekendelser med både den ortodokse kirke og den katolske kirke i form af folkekirkens tre økumeniske trosbekendelser (nikænske, apostolske og athanasianske). Folkekirkens to bekendelser fra 1500-tallet (Den Augsburgske Bekendelse og Luthers lille Katekismus) tilføjer ifølge reformatorerne ikke noget nyt, der er kirkeadskillende eller grundlægger en ny kirke. De lutherske særbekendelser bevidner den oprindelige kristne tro.

I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at der intetsteds i folkekirkens dåbsritual bliver sagt, at den døbte bliver døbt til at være medlem af den lutherske folkekirke i Danmark. Den indledende korstegning sker til et vidnesbyrd om, at den døbte skal ’tilhøre den korsfæstede Herre Jesus Kristus’ efter bekendelsen på den treenige Gud, sådan som denne tro er formuleret i den apostolske trosbekendelse. Det fremgår dog af Medlemskabslovens §1, at personer, der døbes i folkekirken, bliver medlem af folkekirken ved dåben.

I faddertiltalen hedder det, at forældrene skal oplære den døpte 'i den kristne tro' – ikke i den lutherske tro. Dåben er i luthersk forstand barnedåb og har universalkirkelig karakter, hvilket i øvrigt svarer til reformatorenes forståelse af, at troen og kirken hviler på, at evangeliske menigheder forkynnder Jesu Kristi evangelium, sådan som dette er blevet forkyndt gennem tiderne. Reformationen etablerer ikke en ny kirke i teologisk forstand, men betoner i et indrekirkeligt opgør i samtidens katolske kirke, hvad der altid har hørt til sand kirke: evangelieforkyndelse, dåb og nadver. Enigheden herom er tilstrækkelig, hverken mere eller mindre. Det betyder dog ikke, at folkekirkens nationale, historiske og kulturelle identitet ikke er vigtig, men denne identitet har ifølge Den Augsburgske Bekendelses artikel 7 (CA 7) ikke kirkekonstituerende karakter.

Af mange forskellige årsager gik det sådan, at det, som hører sammen, blev skilt ad. Det blev almindeligt at forskanse sig bag konfessionelle mure og betone forskellene snarere end lighederne mellem kirkesamfundene. Reformationens virkningshistorie i form af forskellige kirkelige traditioner betyder, at man skal tænke sig godt om, hvis og når man vil ændre ved menneskelige traditioner og regler, som er blevet sat op for at værne om kirkesamfundenes integritet og gyldighed – herunder de folkelige traditioner.

Men det ændrer ikke ved, at der netop i den lutherske kirketænkning og bekendelsesforståelse er en åbning overfor døpte fra andre kirkesamfund. Det er denne teologiske åbning, der gør, at det i den aktuelle folkelige situation, er muligt at tale om dobbelt medlemskab. Det er også denne åbning, som gør det teologisk legitimt at praktisere det åbne nadverbord i folkekirken allerede i dag.

Set i lyset af CA 7 "Om kirken" er det vigtigt at skelne mellem den orden, der er guddommeligt indstiftet (Guds ord, dåb og nadver) og de ordninger, som er kirkens menneskelige ordninger. Den guddommelige orden kan ikke ændres, men det kan de menneskelige ordninger, så de tjener evangeliets forkyndelse. Netop fordi ordningerne er menneskelige og ikke guddommelige, kan de også ændres, hvis det tjener evangeliets sag, jf. appendiks 7: Folkekirken som trossamfund teologisk betragtet i relation til spørgsmålet om eventuelt dobbelt medlemskab.

CA 7 varetager med sin skarpe skelnen mellem de guddommelige og menneskelige ordninger den grundlæggende forståelse i evangelisk-luthersk kristendom, at det er troen, som retfærdiggør, jf. CA 4.

Det betyder, at dobbelt medlemskab i folkekirken kun kan være en mulighed på grundlag af en folkekirkelig enighed om bekendelsen til den treenige Gud som den, der frelser gennem tro, sådan som det også fremgår af de oldkirkelige bekendelser, der hviler på det teologiske princip om, at kun det, som er af Gud selv, kan være genstand for tro og bekendelse.

Dobbelt medlemskab forudsætter, at der er enighed om barnedåb som en gyldig dåb uafhængig af, at der i det pågældende kirkesamfund udelukkende praktiseres troendes dåb, sådan som det sker i Baptistkirken og pinsekirkerne. Dog kan der ikke være et dobbelt

medlemskab for et ikke-døbt medlem af fx en baptistkirke, da det ifølge gældende lovgivning så heller ikke kan være medlem af folkekirken.

Det dobbelte medlemskab er problemløst i forhold til medlemmer af de kirkesamfund, som folkekirken har indgået kirkefællesskab med (Leuenberg og Porvoo), jf. appendiks 8: Teser om dobbelt medlemskab i folkekirken v. Theodor Jørgensen.

Folkekirkens præster

Alle præster ansat i folkekirken er bundet af folkekirkens bekendelsesskrifter. Dette følger af Danske lov, Grundlovens §4, lov om gejstlige læresager og præsteløftet. Hensigten er at betone præsternes loyalitet over for folkekirken som en evangelisk-luthersk folkekirke i Danmark.

Indførelse af dobbelt medlemskab betyder ingen ændringer i præsternes ansættelsesforhold og loyalitetsforpligtelse. Præsten kan kun være medlem af folkekirken (jf. Loven om ansættelse i stillinger i folkekirken §1, stk. 2) og er underlagt et udelt biskoppeligt tilsyn (Danske Lov fra 1683), jf. appendiks 9: Overvejelser om dobbelt medlemskab for præster i folkekirken v. Bodil Abildgaard.

Folkekirkens menighedsrådsmedlemmer

Personer med et dobbelt medlemskab skal have de samme rettigheder og pligter som øvrige medlemmer. Det vil sige, at medlemmer med dobbelt medlemskab har valgret og kan vælges til menighedsråd efter gældende regler.

Dette kan dog give anledning til overvejelser.

Efter gældende regelgrundlag har ethvert medlem af folkekirken, der er fyldt 18 år og som har dansk indfødsret eller haft fast bopæl i riget uafbrudt to år forud for valgdagen, valgret jfr. menighedsrådsvalglovens §2.

Efter §3 er enhver, der opfylder bestemmelserne i §2 valgbare. Her gælder dog visse undtagelser for præster, ansatte og straffede.

Nyvalgte medlemmer af et menighedsråd skal aflægge menighedsrådsløftet. Det fremgår af menighedsrådslovens §7.

Indholdet er som følger:

”Undertegnede erklærer herved på ære og samvittighed at ville udføre det mig betroede hverv i troskab mod den danske evangelisk-lutherske folkekirke, så at den kan byde gode vilkår for den kristne menigheds liv og vækst.”

Ordlyden er fastsat i loven og henviser til, at der skal være loyalitet overfor den danske evangelisk-lutherske folkekirke.

I forbindelse med menighedsrådsarbejdet er det i menighedsrådsloven reguleret, hvordan et menighedsråd arbejder. Det er i loven fastsat, at et medlem kan blive tvunget til at udtræde af menighedsrådet, hvis medlemmet vedholdende undlader at opfylde sine forpligtelser. Det er en afgørelse der træffes af rådet, og som kan påklages til biskoppen.

Efter praksis skal der være tale om en systematisk undladelse af at opfylde forpligtelserne i menighedsrådet. Det fremgår af Menighedsrådslovkommentaren side 130, at bestemmelsen forudsætter loyalitet overfor menighedsrådsarbejdet indadtil og udadtil. Bestemmelsen anvendes ikke ofte i praksis og anvendelsesområdet er i dag meget smalt.

Bestemmelsen relaterer sig ikke til menighedsrådsmedlemmets efterlevelse af folkekirkens lære. Her finder §3 a i lov om valg til menighedsråd anvendelse, og her er det stiftsøvrighedens kompetence at vurdere, om medlemmet skal udtræde af menighedsrådet.

§3 a har følgende ordlyd:

Stk. 1 Et valgt medlem af menighedsrådet, der har bragt sig i afgjort modsætning til folkekirken ved aktivt, vedholdende og offentligt at udbrede synspunkter, der er i åbenlys modstrid med folkekirkens lære, mister sin valgbarhed.

Stk. 2. Stiftsøvrigheden træffer afgørelse om valgbarhed efter stk. 1. Stiftsøvrighedens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Tab af valgbarhed efter stk. 1 gælder for resten af valgperioden.

§3 a betyder, at medlemskabet af menighedsrådet fortabes for resten af valgperioden.

Bestemmelsen er indsat efter en konkret sag, og så vidt vides har bestemmelsen aldrig været anvendt i praksis. Det betyder ikke, at den er indholdsløs. Betydningen af dens eksistens skal ikke undervurderes.

Det bør undersøges juridisk, om den vil omfatte et illoyalt menighedsrådsmedlem med dobbelt medlemskab. Det er tvivlsomt, om paragraffen opfanger den situation, hvor et medlem i rådet arbejder illoyalt overfor folkekirkens bekendelsesgrundlag. Det vil vedkommende ikke nødvendigvis gøre offentligt, som er en af betingelserne for at bringe §3 a i anvendelse.

Udvalget foreslår, at kirkeministeriet sikrer, at §3 a i givet fald får en ordlyd, så den omfatter de situationer, hvor et menighedsrådsmedlem med dobbelt medlemskab arbejder med en anden dagsorden end folkekirkens.

Det er sognepræsten, der har kompetencen til at fratage medlemmet medlemskab af folkekirken efter medlemskabslovens §2, stk. 2.

Porvoo Fællesskabet og Leuenberg Kirkefællesskabet

Den Danske Folkekirke er medlem af Porvoo Fællesskabet og Leuenberg Kirkefællesskabet. I modsætning til de øvrige nordiske folkekirker har folkekirken endnu ikke implementeret kirkeretligt de praktiske konsekvenser af medlemskaberne af kirkefællesskaberne, jf. appendiks 10: Teologisk bemærkning vedrørende ansættelse af præster omfattet af Porvoo eller Leuenberg dokumenterne samt præster fra medlemskirker i Det lutherske Verdensforbund.

Modeller for dobbelt medlemskab

På baggrund af ovenstående gennemgang af de demografiske, teologiske og kirkeretslige problemstillinger, som knytter sig til spørgsmålet om dobbelt medlemskab konkluderer udvalget, at dobbelt medlemskab af folkekirken kan anføres som en mulighed under hensyntagen til følgende:

- Det kirkekonstituerende i folkekirken er som evangelisk-luthersk kirke evangeliets forkyndelse, dåb og nadver, sådan som det fremgår af folkekirkens bekendelsesskrifter og ikke mindst artikel 7 i Den Augsburgske Bekendelse.
- Enhver kan blive medlem af folkekirken ved dåb, og folkekirken anerkender allerede i dag dåb foretaget i den treenige Guds navn uanset kirkesamfund.
- Siden 1956 har folkekirken praktiseret fælles nadverbord med Den Anglikanske Kirke ifølge en kongelig anordning. I realiteten praktiseres det åbne nadverbord i dag over for enhver, der ønsker at deltage i gudstjenestens nadverfejring.
- Folkekirken døber ikke personer, der allerede er døbt i den treenige Guds navn uanset alder. Folkekirken anerkender således ikke det, som kan kaldes for gendåb. Dåben er en éngangshandling.
- Dobbelt medlemskab er allerede en mulighed m.h.t. Sankt Petri Kirke, den tyske kirke i København.
- Præster i folkekirken kan ikke have dobbelt medlemskab.
- Dobbelt medlemskab vil legalisere en ulovlig praksis for personer, der i dag er medlem af folkekirken og et andet kirkesamfund.
- Dobbelt medlemskab kan bidrage til integrationen i Danmark.
- Rettigheder og pligter bør være de samme for alle medlemmer af folkekirken. Folkekirken har ikke A og B-medlemmer.
- Dobbelt medlemskab skal betragtes som et udtryk for folkekirkens frihedstradition og frihedslovgivning.
- Dobbelt medlemskab er ikke proselytisme, og det foreslås, at biskopperne udarbejder nødvendige vejledninger.
- Folkekirken er medlem af Porvoo Fællesskabet og Leuenberg Kirkefællesskabet.

- Folkekirkens Mellemkirkelige Råd orienterer kirkesamfund såvel i Danmark som udlandet om muligheden i folkekirken for dobbelt medlemskab.

På baggrund heraf er det udvalgets opfattelse, at det er muligt at imødekomme alle fire modeller for dobbelt medlemskab.

Udvalget har ikke haft til opgave at pege på én bestemt model men at tilvejebringe teologiske og kirkeretslige overvejelser, som bør iagttages i forbindelse med en evt. lovgivning om dobbelt medlemskab.

Det skal slutteligt bemærkes, at folkekirken teologisk set ikke står i et kirkeadskillende forhold til andre lutherske kirker og heller ikke længere i forhold til kirkerne i Porvoo Fællesskabet og Leuenberg Kirkefællesskabet. I forholdet til især den katolske kirke og de ortodokse kirker eksisterer der fortsat en række kirkeadskillende teologiske spørgsmål.

Jelling d. 14. maj 2025

Appendikser

Appendiks 0: Fire modeller for dobbelt medlemskab

Appendiks 1: Udvalgets sammensætning.

Appendiks 2: Kommissorium.

Appendiks 3: Rapport vedr. medlemskab af folkekirken ved ind -og udrejse.

Appendiks 4: Udbygget notat vedr. Sankt Petri Kirke: Økonomi, organisation og ansættelse af præster og kirkefunktionærer.

Appendiks 5: Rapport-bidrag fra Folkekirkens Udviklings-og Videntcenter (FUV): Migranter – tal, tendenser og arketyper.

Appendiks 6: Man kan ikke både være rigtig og forkert på samme tid v. Berit Weigand Berg og Christian Noval.

Appendiks 7: Folkekirken som trossamfund teologisk betragtet i relation til spørgsmålet om eventuelt dobbelt medlemskab.

Appendiks 8: Teser om dobbelt medlemskab i folkekirken v. Theodor Jørgensen.

Appendiks 9: Overvejelser om dobbelt medlemskab for præster i folkekirken v. Bodil Abildgaard.

Appendiks 10: Teologisk bemærkning vedrørende ansættelse af præster omfattet af Porvoo eller Leuenberg dokumenterne samt præster fra medlemskirker i Det lutherske Verdensforbund.